

Symposium naukowe w setną rocznicę urodzin Ludmiły Roszko

*Witold Konopka
UMK Toruń*

Dnia 16 października 2013 r. w Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu przy placu bł. S. Frelichowskiego odbyło się symposium naukowe pt. „Ludmiła Roszko – wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin”. Organizatorami spotkania były cztery jednostki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu: Wydział Nauk o Ziemi, Instytut Historii i Archiwistyki, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych oraz Biblioteka Uniwersytecka, a także toruński oddział Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Instytut Miłosierdzia Bożego. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli ordynariusz diecezji toruńskiej biskup Andrzej Suski, rektor UMK prof. dr hab. Andrzej Tretyn, prezydent miasta Torunia Michał Zaleski oraz marszałek województwa kujawsko-pomorskiego Piotr Całbecki. Kierownikami naukowymi symposium byli prof. dr hab. Wojciech Wysota oraz dr hab. Waldemar Rozynkowski, prof. UMK, sekretarzami natomiast mgr Witold Konopka oraz mgr Marcin Sobiech.

Obrady podzielono na cztery części. W ich trakcie dr Ludmiłę Roszko przedstawiono jako wybitnego geografa, przybliżając jej osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, a także jako współzałożycielkę Instytutu Miłosierdzia Bożego, zwracając przy tym uwagę na jej duchowość i religijność. Podczas obrad była również okazja do dyskusji i wspomnień na temat L. Roszko oraz obejrzenia okolicznościowej wystawy i filmu.

Symposium rozpoczęło się o godz. 8.00 mszą św. w intencji Ludmiły Roszko odprawioną w kaplicy Seminarium Duchownego w Toruniu. Celebrował ją ordynariusz diecezji toruńskiej bp Andrzej Suski, kazanie natomiast wygłosił sufragan białostocki bp Henryk Ciereszko. W homilii zwrócił on uwagę na duchowość Ludmiły Roszko, a także mówił o instytutach świeckich

w Kościele i Instytucie Miłosierdzia Bożego. Po eucharystii, o godz. 9.00 rozpoczęła się w sali konferencyjnej Centrum Dialogu część naukowa sympozjum. Otworzył ją dziekan Wydziału Nauk o Ziemi UMK prof. Wojciech Wysota. Następnie głos zabrali prorektor prof. dr hab. Andrzej Sokala, prezydent miasta Torunia Michał Zaleski oraz biskup Andrzej Suski. Wszyscy jednogłośnie pochwalili ideę spotkania, wyrażając jednocześnie podziw dla samej Ludmiły Roszko za jej wybitne osiągnięcia naukowe, wielką duchowość oraz wiarę. Kolejnym wydarzeniem otwierającym obrady był pokaz okolicznościowego filmu. Zamysłem reżysera (Olgiard Dubowik) było przedstawienie Ludmiły Roszko jako zwykłego człowieka, nie pomijając jednak jej dorobku naukowego i życia duchowego. Film ten stanowił więc swoisty wstęp do dalszej części spotkania.

Pierwsza część obrad dotyczyła działalności naukowej i dydaktycznej doc. Ludmiły Roszko. Moderatorem sekcji był prof. Wojciech Wysota. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Edward Wiśniewski, który wygłosił referat „Charakterystyka dorobku naukowego Ludmiły Roszko”. Autor przedstawił w nim publikacje naukowe doc. L. Roszko, a także, doceniając olbrzymie walory naukowe, scharakteryzował ich tematykę. Następnie dr Antoni Olszewski swoje wystąpienie poświęcił tematowi „Ludmiła Roszko jako nauczyciel akademicki i wychowawca”. Omówił w nim jej podejście do zajęć, ogromną wiedzę oraz umiejętność zainteresowania swymi zajęciami każdego ich uczestnika. Po krótkiej przerwie rozpoczęto część drugą obrad, dotyczącą zarysu działalności instytutów świeckich w Kościele (w tym Instytutu Miłosierdzia Bożego), życia duchowego Ludmiły Roszko oraz represji, które spotkały ją ze strony władz komunistycznych za działalność religijną. Moderatorem sekcji był prof. UMK Waldemar Rozynkowski. Jako pierwszy głos zabrał ks. dr Michał Damazyn, autor kilku pozycji poświęconych Ludmile Roszko. W swym wystąpieniu „Zarys biografii i życia duchowego Ludmiły Roszko” przedstawił historię jej rodziny oraz początki jej życia, zwracając szczególną uwagę na te aspekty, które dotyczyły religijności i duchowości. Następnie ks. bp dr Józef Szamocki (sufragan toruński) wygłosił referat „Instytuty życia konsekrowanego w Kościele”, przedstawiając początki instytutów świeckich przed *Vaticanium Secundum*, a także ich funkcjonowanie w świetle nauczania soboru, papieży oraz prawa kanonicznego. Kolejnym prelegentem był dr hab. Waldemar Rozynkowski, prof. UMK, który w swym wystąpieniu „Instytut Miłosierdzia Bożego – zarys historii” ukazał genezę Instytutu Miłosierdzia Bożego, jego początki, rozwój i założycieli. Jako ostatni w części drugiej prof. dr hab. Wojciech Polak przedstawił referat „Działania Służby Bezpieczeństwa przeciwko Instytutowi Miłosierdzia Bożego w 1960 r.”. W swym wystąpieniu omówił on

genezę i przebieg represji wobec Ludmiły Roszko, a także ich następstwa (nigdy nie nadano jej tytułu profesora oraz nie przydzielono lepszego mieszkania).

Po przerwie obiadowej rozpoczęła się kolejna część obrad, której moderatorem był prof. dr hab. Wojciech Polak. Poświęcono ją wspomnieniom o Ludmile Roszko. Część tę rozpoczęła jedna z członkiń Instytutu Miłosierdzia Bożego, czytając wybrane wspomnienia, dotyczące zwłaszcza duchowości doc. Roszko. Następnie głos zabrały osoby z widowni – wspomniano „Ludkę” i jej zachowania w różnych sytuacjach: w kontaktach z rodziną, podczas badań terenowych, w relacjach z sąsiadami i studentami. W świetle wspomnień Ludmiła Roszko została przedstawiona jako osoba bardzo opiekuńcza, wrażliwa, towarzyska, ciekawa świata, wymagająca, wesoła, dokładna i bardzo religijna. Brak czasu nie pozwolił jednak na długie dyskusje i wspomnienia, ograniczono się więc jedynie do kilku. Dyskusja, podczas której wnioskowano o nadanie jej imienia ulicy w Toruniu, i część wspomnieniowa zamknęły obrady w Centrum Dialogu.

Następnie uczestnicy sympozjum udali się do Biblioteki Uniwersyteckiej UMK, gdzie na pierwszym piętrze o godz. 16.00 odbyło się otwarcie wystawy. Ekspozycja została podzielona na trzy działy. W pierwszym przedstawiono dzieciństwo i lata studiów Ludmiły Roszko na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, drugi prezentował jej pracę naukową i dydaktyczną, trzeci natomiast dotyczył jej życia duchowego. Na wystawie można było zobaczyć jej publikacje naukowe, prace broniące pod jej kierunkiem, przyrządy używane przez nią podczas badań terenowych (busola, aparat fotograficzny, saperka), a także listy i korespondencję z dostojnikami kościelnymi, np. z prymasem Stefanem Wyszyńskim. Autorami wystawy byli: dr hab. Zenon Kozieł, dr Marta Czyżak, mgr Małgorzata Kozieł oraz mgr Alina Dauksza-Wiśniewska.

Konferencja cieszyła się niebywałym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród środowiska geografów oraz wspólnoty Instytutu Miłosierdzia Bożego. Stała się wielką okazją do przybliżenia sylwetki doc. Ludmiły Roszko w różnych aspektach. Dzięki wszystkim panelom udało się przedstawić ją jako wybitnego naukowca, mistyczkę oraz otwartego na innych ludzi człowieka, pełnego ciepła, sympatii i miłości. Sympozjum było także okazją do licznych dyskusji i wspomnień o Ludmile Roszko przez jej rodzinę, przyjaciół, współpracowników oraz studentów. Dodatkową atrakcją całego wydarzenia była możliwość nabycia, specjalnie wydrukowanej na tę okazję, okolicznościowej książki pt. *Ludmiła Roszko (1913–2000). Wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin* pod redakcją Wojciecha Polaka, Waldemara Rozyńskiego i Wojciecha Wysoty, w której znaleźć moż-

na wspomnienia i wystąpienia wygłaszane podczas obrad, a także aneksy dotyczące wystawy, dorobku naukowego L. Roszko oraz wykaz prac dyplomowych napisanych pod jej kierunkiem.